

Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης στην πόλη του Ρεθύμνου

Τεύχος 6 Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2014

**Ολοκλήρωση προγράμματος
ψυχοκοινωνικής παρέμβασης
στο Ρέθυμνο**

Στο τεύχος αυτό:

- Απολογιστικό σημείωμα
- Πρόγραμμα εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας
- Άλλα ερευνητικά προγράμματα ΙΥΠ

“Στις 31/12/2014 το έργο της επιστημονικής ομάδας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού στο Νομό Ρεθύμνης ολοκληρώνεται και διαχειριστικά αφού τελικώς δεν κατέστη δυνατή η περαιτέρω χρηματοδότησή του. Μετά, λοιπόν, από την πολύμηνη συνεργασία μας με γονείς και παιδιά, με οικογένειες και τοπικούς φορείς, έφτασε η στιγμή να αποχαιρετιστούμε. Από την πλευρά μας, εν είδη απολογισμού προς την τοπική κοινωνία, δεν έχουμε παρά να αναφέρουμε επιγραμματικά πως σε αυτό τον λίγο χρόνο που μας διατέθηκε είχαμε την δυνατότητα να προφέρουμε κλινικές υπηρεσίες σε 450 περίπου παιδιά και εφήβους και τους γονείς τους, να επικοινωνήσουμε με πάνω από 5000 μαθητές και εκατοντάδες γονείς και εκπαιδευτικούς, να συνεργαστούμε με πολυάριθμους επαγγελματίες που χειρίζονται καθημερινά θέματα οικογένειας – παιδιού.

Σε αυτή την παρέμβαση προσπαθήσαμε με αφορμή τα γεγονότα γύρω από την γνωστή εκείνη υπόθεση του 2011 να ενισχύσουμε την τοπική κοινωνία και την οικογένεια δουλεύοντας πάνω στην βελτίωση των ενδοοικογενειακών σχέσεων, στην ευόδωση της επικοινωνίας γονιών και παιδιών, στην αποκατάσταση του κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ τους. Όπως, δε, είπαμε αποχαρήχης, δουλέψαμε για αυτό όχι κοιτώντας προς το παρελθόν, αλλά με την ματιά στραμμένη στο παρόν και στο μέλλον. Επιχειρήσαμε, δηλαδή, να συνδράμουμε στο να μην μεταβιβαστούν διαγενεακά προβληματικές πρακτικές του παρελθόντος στις επερχόμενες γενεές είτε παιδιών είτε νέων γονιών, στο να βοηθηθεί η τοπική κοινωνία να επαναδιαπραγματευτεί τρόπους ανατροφής των παιδιών και επικοινωνίας μαζί τους που να είναι πιο λειτουργικές, πιο αποτελεσματικές και πιο πλούσιες, πιο αποδοτικές συναισθηματικά για γονείς και παιδιά.

*Χαιρετισμός του Διευθυντή
της Διεύθυνσης Ψυχικής
Υγείας και Κοινωνικής
Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας
του Παιδιού*

europa.eu

www.ygeia-pronoia.gr

www.ich-mhsw.gr

www.epanad.gov.gr

www.espa.gr

Με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Προσπαθήσαμε να βοηθήσουμε χωρίς να ενοχοποιούμε, να υποστηρίξουμε χωρίς να θυματοποιούμε, να παρέμβουμε εποικοδομητικά χωρίς να διαχωρίζουμε ή να υποδαυλίσουμε προϋπάρχουσες αντιθέσεις.

Και για να κάνουμε όλα αυτά, δεν διστάσαμε να επανασχεδιάσουμε αρκετές από τις αρχικές εμπιερχόμενες δράσεις του προγράμματός μας ως προς τον τρόπο υλοποίησής τους πάντα μετά από δημόσια διαβούλευση με όλους τους τοπικούς φορείς και με στόχο την παροχή χρήσιμων, κοινωφελών υπηρεσιών που πραγματικά είχε ανάγκη ο τόπος. Δουλέψαμε προς τούτο πάντα με γνώμονα την βελτίωση της ψυχικής υγείας και της ψυχοκοινωνικής ευεξίας των παιδιών και των εφήβων, την στήριξη των οικογενειών, όχι των τυπικών προνοιών ενός αρχικού κειμένου, των συμβατικών μας υποχρεώσεων ή των δικών μας προτεραιοτήτων. Δουλέψαμε με όρους δημοσίου ως προς τον δωρεάν, καθολικό, κοινωφελή χαρακτήρα των παρεχόμενων υπηρεσιών και όρους ιδιωτικού τομέα ως προς τα ωράρια, την ένταση και την έκταση των υπηρεσιών αυτών.

Ελπίζουμε η τακτική μας αυτή να είχε αποτέλεσμα. Ελπίζουμε πως - παρά τον λίγο χρόνο και την τελική ατελέσφορη έκβαση των προσπαθειών συνέχισης του προγράμματος - μπορέσαμε στο μέτρο των δυνατοτήτων μας να προσφέρουμε κάποια στήριξη σε όσους είχαν ανάγκη. Από την πλευρά μας πάντως, σίγουρα μάθαμε πολλά: από τους επαγγελματίες των τοπικών υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης και τόσους άλλους με τους οποίους συνεργαστήκαμε μα πάνω από όλα από τις ίδιες τις οικογένειες και τα παιδιά που μας εμπιστεύτηκαν.

Ευχαριστούμε λοιπόν ολόψυχα την τοπική κοινωνία για την στήριξη αυτή που μας παρέιχε όλο αυτό το χρονικό διάστημα. Ευχαριστούμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την καλή συνεργασία που απολαύσαμε μαζί τους. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα την Περιφέρεια Κρήτης για την παροχή του χώρου όπου λειτουργήσαμε αλλά και την ολόπλευρη στήριξη και αρωγή της στο έργο μας σε όλη την διάρκεια του εγχειρήματός μας, την Μητρόπολη Ρεθύμνης για την άοκνη και αταλάντευτη ηθική της συνδρομή και υποστήριξη στο έργο μας και τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού για την πολύπλευρη υποβοήθηση της παρέμβασής μας στα σχολεία του Νομού. Πάνω από όλα, όμως, ευχαριστούμε τους γονείς και τα παιδιά του Νομού που μας εμπιστεύτηκαν και που έμπρακτα έδειξαν την αναγνώρισή τους στην δουλειά μας, διατηρώντας αμείωτο τον ρυθμό των νέων αιτημάτων συνδρομής από τις υπηρεσίες μας πρακτικά έως την τελευταία στιγμή της παρουσίας μας στο Ρέθυμνο.

Προσωπικά τώρα στα πλαίσια αυτού του απολογισμού θα ήθελα να ευχαριστήσω ειλικρινά την Αντιπεριφερειάρχη Ρεθύμνης κ. Μ. Λιονή και τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη π. Ευγένιο για την προσωπική τους συμβολή στην ευδοκίμηση της όλης προσπάθειας. Περισσότερο, όμως, από όλους,

επιτρέψτε μου να εκφράσω την απεριόριστη ευγνωμοσύνη μου για τους εξαιρετικούς συνεργάτες του προγράμματος, Παιδοψυχιάτρους, Ψυχολόγους, Κοινωνικούς Λειτουργούς και Κοινωνικούς Επιστήμονες, των οποίων είχα πραγματικά την χαρά και την τιμή να προΐσταμαι όλο αυτό το χρονικό διάστημα και των οποίων ο επαγγελματισμός, οι γνώσεις και δεξιότητες αλλά και το ήθος και η αφοσίωση στο καθήκον με έκαναν περήφανο.

Παρά, λοιπόν, τις όποιες αποφάσεις τελικά οδήγησαν στην περάτωση του προγράμματος αυτού και ελπίζοντας ότι οι ανάγκες ψυχοκοινωνικής μέριμνας για παιδιά και εφήβους της τοπικής κοινωνίας θα μπορέσουν να καλυφθούν σύντομα με πάγιο και μόνιμο τρόπο, διατηρώ την πεποίθηση πως στην παρέμβασή μας αυτή, που ξεκίνησε σε μια δύσκολη για το Ρέθυμνο περίοδο, δόθηκε η δυνατότητα να συνεισφέρει στην αποκατάσταση της κοινωνικής ζωής και στην βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων της τοπικής κοινωνίας με τα παιδιά της. Και για το γεγονός αυτό δεν μπορώ παρά να ευχαριστήσω για άλλη μια φορά όλους όσους με τον ένα ή τον άλλο τρόπο βοήθησαν στην υλοποίηση του προγράμματός μας και στην απόδοση των υπηρεσιών του στους τελικούς τους αποδέκτες: τα παιδιά και τις οικογένειες του Ρεθύμνου. Ελπίζω, δε, ότι θα μας δοθεί σύντομα και πάλι η δυνατότητα περαιτέρω συνεργασίας σε όποιο επίπεδο και με όποιο τρόπο αυτό κριθεί αναγκαίο για την περαιτέρω συνδρομή των πολύπλευρών αναγκών της τοπικής κοινωνίας, αφού, άλλωστε, η πολύμηνη αυτή συνεργασία με την Ρεθυμνιώτη κοινωνία υπήρξε για όλους εμάς παρά τις όποιες αντιξοότητες μόνο θετική και κοινωφελής."

Φιλικά
Γιώργος Νικολαΐδης
Ψυχίατρος

Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Επαγγελματιών Υγείας – Πρόνοιας- Εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο της βιωσιμότητας του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης και με στόχο να παραμείνει η εμπειρία, η επιστημονική γνώση και η τεχνογνωσία που παράχθηκε από την υλοποίηση του Προγράμματος στον τόπο διεξαγωγής του, δηλ. το νομό Ρεθύμνης, αλλά και ευρύτερα στην Περιφέρεια Κρήτης είχε προγραμματιστεί από το σχεδιασμό ακόμα του Προγράμματος «Γνωρίζω, Μιλώ, Αλλάζω» πρόγραμμα κατάρτισης 90 ωρών για επαγγελματίες υγείας, εκπαίδευσης και πρόνοιας.

Η πραγματοποίηση της ενέργειας αποτέλεσε την πέμπτη από τις έξι διακριτές ενέργειες που σχεδιάστηκαν για την υλοποίηση του Πακέτου Εργασίας 1 του Υποέργου 1 στο πλαίσιο του Προγράμματος «Σχέδιο συνολικής ψυχο-κοινωνικής παρέμβασης στην πόλη του Ρεθύμνου με στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης ανηλίκων».

Για την υλοποίηση της συγκεκριμένης ενέργειας προβλεπόταν:

1. Η διενέργεια πρόχειρου μειονοτικού διαγωνισμού σε πιστοποιημένο Κ.Ε.Κ. για την ανάθεση της υλοποίησης κατάρτισης 90 ωρών (διάρκειας τριών εβδομάδων) και οι απαιτούμενες δράσεις δημοσιοποίησης αναφορικά με την υλοποίηση. Η κατάρτιση απευθυνόταν σε Επαγγελματίες Υγείας-Πρόνοιας και Εκπαίδευσης και προβλεπόταν να καλύψει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Ορισμοί, έκταση και χαρακτηριστικά της κακοποίησης – παραμέλησης των παιδιών

Αναγνώριση, αντιμετώπιση και διαχείριση κρουσμάτων ΚαΠα

Εκτίμηση γονεϊκής επικινδυνότητας με αναφορά σε τεχνικές διαγνωστικής εκτίμησης και αξιολόγηση της επικινδυνότητας

Νομική συνδρομή και αντιμετώπιση στα κρούσματα ΚαΠα και εμπλοκή των επαγγελματιών και υπηρεσιών με το νομικο-δικαστικό σύστημα

Συστήματα καταγραφής και πολιτικές δημόσιας υγείας για τον έλεγχο και την πρόληψη της βίας κατά των παιδιών

Τα δικαιώματα του παιδιού ως πλαίσιο παιδικής προστασίας και λειτουργίας επαγγελματιών και υπηρεσιών με αναφορά στη φιλική στα παιδιά

Για την υλοποίηση της συγκεκριμένης ενέργειας προβλεπόταν (συνέχεια) :

2. Η παραγωγή σχετικού Εγχειριδίου Εκπαιδευτικού Προγράμματος, το περιλαμβάνει όλα τα αντικείμενα στα οποία πραγματοποιήθηκε η κατάρτιση και διανεμήθηκε σε όλους τους εκπαιδευόμενους, ενώ παραμένει διαθέσιμο σε όποιο στέλεχος Υγείας, Πρόνοιας, Εκπαίδευσης πρόκειται μελλοντικά να απασχοληθεί σε ανάλογη δομή.
3. Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης μετά το πέρας της κατάρτισης μέσω της σύνταξης των σχετικών Εκθέσεων Αξιολόγησης
4. Η σύνταξη απολογιστικών αναφορών των συναντήσεων της κατάρτισης.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η υλοποίηση της κατάρτισης προγραμματίστηκε λίγο πριν από τη λήξη του Προγράμματος, κατά τη χρονική περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2014. Η διενέργεια ανατέθηκε στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης – Περιφέρειας Κρήτης (ΚΕΚΑΠΕΡ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ).

Η ενημέρωση αναφορικά με την υλοποίηση της κατάρτισης πραγματοποιήθηκε μέσω της ανάρτησης Ανοιχτής Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την υποβολή της σχετικής ηλεκτρονικής αίτησης στην ιστοσελίδα του Κ.Ε.Κ.Α.Π.Ε.Ρ. και της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού για χρονικό διάστημα 10 εργάσιμων ημερών (από 10/11/14 έως και 21/11/2014).

Η επιλογή των υποψηφίων που υπέβαλαν αίτηση για συμμετοχή στην κατάρτιση έγινε βάσει μοριοδότησης σύμφωνα με τα κριτήρια που προβλεπόταν από την Ανοιχτή Πρόσκληση Ενδιαφέροντος.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η κατάρτιση πραγματοποιήθηκε σε καθημερινή εξάωρη βάση, απογευματινές ώρες, συμπεριλαμβανομένων και των πρωινών ωρών του Σαββάτου, από τις 26/11/14 έως και τις 12/12/14.

Επαγγελματίες από το χώρο της ψυχικής υγείας και προσωπικό που απασχολείται στο Πρόγραμμα επιλέχθηκαν για την παρουσίαση συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων βάσει τις κατάρτισης και της εμπειρίας τους στο αντικείμενο.

Το πρόγραμμα των διαλέξεων όπως διεξήχθη τις ημέρες που πραγματοποιήθηκε η εκπαίδευση των επαγγελματιών ήταν το ακόλουθο.

Ημερομηνία – Ώρες	Ενότητα	Εκπαιδευτής
26/11 15.00-21.00	Μορφές ανίχνευση ΚαΠα-π I	Γ. Τσουβέλας
27/11 15.00-21.00	Μορφές ανίχνευση ΚαΠα-π II	Γ. Τσουβέλας
28/11 15.00-21.00	Νέες μορφές ΚαΠα-π	Γ. Τσουβέλας
29/11 9.00-15.00	ΚαΠα-π και θεσμικό πλαίσιο	Α. Γυφτοπούλου & Γ. Μόσχος
1/12 15.00-21.00	Ελληνική οικογένεια και εφηβεία	Κ. Αγαπητού & Μ. Ψαρράκου
2/12 15.00-21.00	Φορείς ΚαΠα-π και διασύνδεση υπηρεσιών	Μ. Ψαρράκου & Κ. Αγαπητού
3/12 15.00-21.00	Σχολικός εκφοβισμός, τρόποι διαχείρισης και αντιμετώπισης του φαινομένου στο σχολείο και στην κοινότητα	Η. Κουρκούτας
4/12 15.00-21.00	Συστήματα Καταγραφής ΚαΠα-π / Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΚαΠα-π	Μ. Τσάνα
5/12 15.00-21.00	ΚαΠα-π και μετανάστες	Ε. Κατέρη
6/12 9.00-15.00	ΚαΠα και παιδιά με αναπηρία	Μ. Βρεττοπούλου
8/12 15.00-21.00	ΚαΠα-π και βρέφη	Β. Καρβέλη
9/12 16.00-22.00	Η δικανική εξέταση ανηλικών μαρτύρων, θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης	Ο. Θεμελή
10/12 15.00-21.00	Εκτίμηση γονεϊκής επικινδυνότητας	Α. Σκουμπουρδη
11/12 15.00-21.00	Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων	Γ. Μπουρούς & Μ. Τσούγκου
12/12 15.00-21.00	Διαχείριση περιστατικών ΚαΠα-π και Πολιτικές πρόληψης	Γ. Νικολαΐδης

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Στις 25 Νοεμβρίου 2014 πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο President στην Αθήνα η 1η συνάντηση του Δικτύου Επαγγελματιών με θέμα την «**Ολοκληρωμένη Προσέγγιση του φαινομένου της Κακοποίησης – Παραμέλησης των Παιδιών: από την πρώιμη ανίχνευση στην κλινική παρέμβαση**».

Φορέας υλοποίησης της εν λόγω εκδήλωσης, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των δράσεων του Προγράμματος: «Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών» [Κωδ. 372071] ήταν η Δ/ση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Κέντρο για τη Μελέτη και Πρόληψη της Κακοποίησης-Παραμέλησης των Παιδιών του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τις δράσεις του ευρωπαϊκού ερευνητικού Προγράμματος «Προστασία βρεφών και νηπίων από την ενδοοικογενειακή βία: Δημιουργία διαγνωστικού πρωτοκόλλου για την Κακοποίηση και Παραμέληση βρεφών και νηπίων και η εισαγωγή του στο Εθνικό Σύστημα Υγείας» [Κωδ. JUST/2011- 2012/DAP/AG/3283].

Στόχος της Συνάντησης ήταν ο αποτελεσματικότερος συντονισμός των ενεργειών για τη διαχείριση των περιστατικών Κακοποίησης – Παραμέλησης των Παιδιών (ΚαΠα-Π) που εκτείνονται στο φάσμα της πρωτογενούς (πρώιμη ανίχνευση), δευτερογενούς (διερεύνηση, διάγνωση, επιδημιολογική επιτήρηση) και της τριτογενούς πρόληψης (θεραπευτική παρέμβαση) του προβλήματος της ΚαΠα-Π.

Οι εισηγήσεις των ειδικών που συμμετείχαν από μια σειρά φορέων που συμμετέχουν στο Δίκτυο έλαβαν υπόψη τη σημασία της διατομεακής συνεργασίας επαγγελματιών στην έγκαιρη ανίχνευση ανησυχητικών ενδείξεων κακομεταχείρισης παιδιών, ακολουθώντας εργαλεία και κατευθυντήριες οδηγίες με άξονα την ενιαία μεθοδολογία και διαδικασία.

Στη συνάντηση εκτός από τους επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας ομιλίες και εισηγήσεις είχαν επίσης ειδικοί, όπως η κ. Κάτια Χατζηγεωργίου, Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια ΕΣΥ, το Τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων του Σισμανογλείου-Αμαλία Φλέμινγκ, η κ. Όλγα Θεμελή, Επίκουρη Καθηγήτρια Εγκληματολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παν. Κρήτης, η κ. Κωνσταντίνα Σκλάβου, PhD, MEd, Κοινωνική Λειτουργός - Παιδαγωγός, ο κ. Μίλτος Σακελλαρίου, Υπεύθυνος Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων Νομού Κυκλάδων, Γεράσιμος Κολαΐτης, Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών, Διευθυντής, Παιδοψυχιατρική Κλινική, Νοσοκομείο Παίδων "Η Αγία Σοφία", και η κ. Χαρά Πετρέλλη, Κοινωνική Λειτουργός, Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο Παλλήνης

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συνάντηση καθώς και το αναλυτικό πρόγραμμα αλλά και την ανεύρεση των εισηγήσεων των συμμετεχόντων μπορείτε να επισκεφθείτε το σύνδεσμο: <http://esa-ka-ra-p.gr/?q=node/192> ή να καλέσετε στα τηλέφωνα της Δ/σης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, 210.77.15.791, 210.77.93.648 [ώρες Γραμματείας 9.30-18.00].

Πρωτόκολλο Διερεύνησης,
Διάγνωσης, Διαχείρισης ΚαΠα-Π
& Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΚαΠα-Π